

ИНТЕГРИРАНОТО ОБРАЗОВАНИЕ - МОДЕЛ „ИЗТОК-ЗАПАД“

Мария Цонкова

Гражданско сдружение „Постоянно образование“

Резюме. В материала се представя модел на източна образователна философия, която може да послужи с идеите си за стратегическа реформа в съществуващата българска образователна система.

Основните философски принципи „Номура“ за интегрирано образование през целия живот са извлечени от източното схващане за природата и човека като интегрална част от нея, заради схващането и убеждението, че основната задача (цел) на образованието е развитието на човешката личност и утвърждаването на общочовешките ценности (възстановяване на човечността).

С принципите на интегрираното образование през целия живот всеки индивид може да постигне изграждане на характера си в органична връзка със семейството, училището и да даде възможност за взаимно образование на базата на принципа на самообразованието.

Keywords: educational reform, lifelong education, lifelong integrated education, human being, holistic education

С този материал най-общо запознаваме читателите с един източен образователен модел, който може да послужи като стратегическа основа за някои промени в европейските образователни системи.

Интегрирано образование през целия живот (ИОЦЖ) е съвременна образователна теория, построена върху източното схващане за природата и човека. Авторката ѝ – японката Йошико Номура (1922–2003), започва да я разработва, развива, да я прилага на практика и разпространява през втората половина на XX в. По-късно, позовавайки се на опита, натрупан през годините, я описва в книга, която излиза под формата на учебник в два тома – през 1996 и 2001 г. Преведена е на английски и на арабски, а през 2010 г. и на български език.

ИОЦЖ е основната философия, която мотивира работата на Центъра за ИОЦЖ „Номура“ в Токио, основан като фондация през 1962 г. През 70-те години той е оторизиран от Министерството на образованието, науката, спорта, културата и технологията на Япония и оттогава е един от най-сериозните му съветници.

Прилагането на ИОЦЖ се осъществява главно в неформална среда чрез лекции, организиране и провеждане на курсове по гражданско образование,

семинари и други подобни форми на разпространение. Национални конференции се провеждат всяка година, а всеки месец има семинари на лидерите и на представители на клоновете в Токио. През последните години обаче интересът към него нараства, и то много често прониква и в институционални заведения чрез посредничеството на граждански и неправителствени организации като лекции или неформални срещи.

През годините работата на фондацията се разраства както на национално, така и на международно ниво – непрекъснато поддържа контакти и партньорство с организации и институции в повече от 80 държави, между които университети, институти и организации като ОИСР – Организация за икономическо сътрудничество и развитие (OECD – Organization for Economic Co-Operation and Development), която е една от най-мощните европейски, а по-късно и световни (ратифицирана от Кенеди през 1961 г.) политико-икономически организации с 34 държави членки.

Центърът има и 4 клона по света – в Германия, Палестина, Индия и България, в лицето на гражданско сдружение „Постоянно образование“.

От 1982 г. фондацията провежда международни форуми за ИОЦЖ на всеки четири години в Париж под егидата и в Главната квартира на ЮНЕСКО.

Силното привличане на много хора от философията се дължи на изключително актуалното ѝ звучене в глобализиращия се с главоломна бързина свят. Тя изпраща ясни, прости и логични послания към всеки човек, без значение от коя част на света е и какво е социалното му положение, и това я свързва все повече с реалния живот. Тя не само възпитава, но и убеждава в общочовешките ценности и това я прави дълбоко хуманистична, насочваща към фундаментални промени, както и към обща, с ренесансов характер реформа в масовото образование.

Основната ѝ цел е чрез образование хората да стават по-отговорни за делата си както в собствения си живот, така и в обществения, да развият социалното си чувство и чувството за мир и толерантност и това да ги води към по-щастлив и достоен живот на една планета, незастрашавана от самоунищожение.

Теорията има 3 основни идеи, които я определят в хуманното образование като насочваща към социализиране на индивидите, поощрявайки доброволческата дейност и развиването на чувството им на действие в общност:

- образователна реформа;
- холистично развитие на личността и осъзнаване на общочовешките ценности;
- образователни принципи, извлечени от природните закони.

Образователна реформа

За да се започнат реформи в институциите, в съдържанието и методологията на образованието, първо трябва да се изгради „един ясен и всеобхватен нов начин на мислене, като се започне със самите ЦЕЛИ НА ОБРАЗОВАНИЕТО“ (Й. Номура)

Образованието в същността си е възможност да се „подхранва човешката мисъл и личностното развитие. По-широката му роля също така е да допринася за създаването на нови култури и цивилизации и да определя нови посоки в опеределени периоди в историята. Съществуващата рамка на институционалното образование не може повече да се справя с многобройните проблеми на бързо развиващото се човешко общество. Необходимо е да се отърсим от тясното тълкуване на образованието като процес, съсредоточен в училището, базиран на традиционното наблягане на придобиване на научни знания“ (Й. Номура)

Аналогия може да се направи с „построяването на десет нови етажа върху основата на едноетажна сграда. Допълнителните етажи не могат да бъдат издигнати върху основа, пригодена за един. По същия начин нови цели не могат да се постигнат, ако преди това не се анализира и реконструира основата, върху която е била изградена първоначалната цел“ (Й. Номура)

ИОЦЖ подготвя индивида за разбиране на истинските автентични цели на образованието като обществен феномен и му дава възможност да се развива според тях.

В теорията се определят четири основни момента като нова концепция за образованието:

– От образование, основано само на знания, към образование, което осмисля знанията и води до мъдрост.

– От образование, насочено само към получаване на знания, към холистично образование.

– От преподаване на традиционна култура към създаване на нова култура.

– От ограничено във времето образование към образование през целия живот.

Думата „интегриране“ в термина интегрирано образование през целия живот го разграничава от познатото образование или учене през целия живот, както и от това, което сме свикнали да разбираме под интегриране и образование. Акцентът не е да се интегрират чрез образование или в системата на образованието малцинствени групи, деца в неравностойно положение или деца с увреждания, въпреки че този тип интеграция също е заложен в концепцията му. Тук тя се отнася главно за:

I. Вътрешна, индивидуална интеграция в самата личност на четири основни компонента:

– домашно възпитание;

– училищно или университетско образование;

– социално чувство и възпитание;

– отношение към природата.

Тази вътрешна интеграция се осъзнава и развива през целия съзнателен живот на индивида. Колкото по-рано започват да се възпитават и да се обучават децата с интегрирано образование, толкова по-лесно и естествено те развиват по-късно способност за самообразоване и самовъзпитание – индивидуално качество от голямо значение за всеки човек в съвременното ни общество.

II. Интеграция между западния прагматизъм и източната мъдрост, интеграция център-периферия, в управленски процеси и всякакъв друг тип интеграция, която може да постигне, обедини и развие при различни условия положителни резултати.

Основната цел на образованието при ИОЦЖ е:

– да спомага за осъзнаването на заложения положителен потенциал у човека, даден му по природа като човешко същество, да го развива през целия си живот, като същевременно се опитва да осъзнава и потиска отрицателния си потенциал, който също е заложен по природа у всеки човек;

– да спомага за „извисяване“ на духа над всекидневните нужди, харесвания и нехаресвания, предразсъдъци и комплекси;

– да спомага за „разбиране“ от индивида на собствената му роля за лично му добруване, щастие и достойнство и общото благо и да го мотивира да работи за него (доброволен труд);

– да възпитава в толерантност и мир.

Погледнато от тази гледна точка, съдържанието на учебния материал – по-скоро в училище, отколкото в университета, се нуждае от дълбоко преосмисляне, а ролята на учителя се издига на много по-високо ниво от съществуващото в момента, когато той главно предава научни знания, и то в прекалено ненужно голямо количество.

Холистично развитие на личността и осъзнаване на общочовешките ценности

Това е основата на концепцията на ИОЦЖ и тя е развита върху следните основни моменти:

– Човекът като част от природата;

– Природните закони и връзката им с човека;

– Мястото на човека в природната система;

– Схващане за живота;

– Същността на човешката природа (вътрешни качества);

– Основни качества и ценности на човешкото същество.

Човекът като част от природата

Идеологическата основа на ИОЦЖ е отношението към природата, което е в корените на японската традиция и култура. Източната философия за природата и тази на Запада се различават основно. Докато западната философия може да бъде определена като „човека срещу природата“, източната философия най-добре се охарактеризира като „човека в природата“, като „човека и природата като едно цяло“. На човека се гледа като на израз на живот в природата. Тази монистична концепция за човека като част от една неделима жива сила заедно с всички други живи същества, както и с неодоушевената материя и енергия, е източната философия за природата и човека. Тази гледна точка

измества възприемането на човека като център. Тя дава началото на идеята за „живот с природата“. Гледната точка, която поставя човека срещу природата, ражда философията за „завладяване на природата“. Едната гледна точка поддържа принципите на живот с природата, а другата подкрепя завладяването ѝ. Това е основната разлика между източния възглед за природата и този на Запада. Тези различия са основа за много противоречия в начина, по който виждаме нещата. Двете философии, произлизащи от споменатите диаметрално противоположни гледни точки, оказват голямо влияние върху бъдещето на света. Човекът, като част от природата, обхваща понятието за човека срещу природата.

Природните закони и връзката им с човека

Като част от природата, човекът подлежи на въздействието на природните закони не само в биологично отношение, но и във взаимодействията си с другите хора и връзките с останалия природен свят. Както всяко нещо в природата, той има форма и съдържание – това са видимата и невидимата страна на индивида, които го определят като личност.

От гледна точка на формата на външната, видима страна на човешкото същество, източната философия учи, че в природата човекът, както и всички живи същества, материята и енергията са взаимно свързани.

Това е ненарушимият закон за взаимозависимост. На базата на този закон всички неща са свързани едновременно и в последователност. Например едновременна взаимна зависимост: живот-въздух-вода и т.н.

Последователна взаимна зависимост: семе-корен-стъбло-листа-цвят-плод; баща и майка – дете, и т.н.

От гледна точка на невидимата си страна – същността на човешкото същество, тя се проявява чрез всички негови действия, които се диктуват от начина му на мислене и възприемане на света около него. Така се образуват причинно-следствените връзки, които по силата на закона за взаимозависимост се разпространяват в пространството, т.е. в природния свят около човека, и тъй като човекът е част от тази природа, резултатът от действията му рано или късно рефлектира върху него, както и върху всичко останало.

Мястото на човека в природната система

ИОЦЖ дава много ясна картина на мястото на човека в природния свят, като го стилизира до диаграма. Законът за взаимната зависимост се проектира върху човешките взаимоотношения във времето и пространството и посочва мястото на отделния човек в природния свят и във времето. По този начин, чрез средствата на философията, самоидентификацията за всеки човек става много ясна и логична.

Последователната взаимна зависимост определя мястото на човека във времето. Животът се предава и пренася. Всеки човек има родители, те, от своя страна, също имат родители, всеки един от които също има

родители, и т.н. назад в миналото време до безкрайност. Индивидуалният живот е част от безкрайна верига от родители, деца и техните деца, верига от поколения, повтаряйки процеса на начало и край (т.е. раждане и смърт във всеки индивидуален живот), без да нарушава целостта ѝ. Вникването в това дава възможност да се осъзнае истинската ценност на живота. Всеки човек е носител на тази ценност, той я пренася във времето и отговаря за нея. Затова тя трябва да бъде ценена и уважавана във всяко човешко същество. Това е законът за непрекъснатостта на живота. На диаграмата последователната зависимост във времето е представена с вертикална права.

Едновременната взаимна зависимост пък е представена в диаграмата с хоризонтална права. Тя определя мястото на човека в пространството. Всеки човек в определен момент се е родил някъде по света – в Европа, Азия, Африка, Америка и т.н., в определени условия, характеризиращи родното му място. То завинаги остава отпечатък си върху индивида. Той се намира в едновременна и непрекъсната зависимост спрямо останалите хора, както и спрямо всички други творения на природата. Разумът, тялото и средата представляват взаимозависима и неделима цялост. Това е законът за неделимостта между субекта и обекта.

Пресечната точка на вертикалната права (времето) с хоризонталната права (пространството) индикира мястото на всеки самостоятелен индивид. Всеки човек може да осъзнае себе си и собствената си идентичност по този философски, но лесно достъпен начин.

Схващане за живота

ИОЦЖ формулира четири характеристики на живота от перспективата на източната идея за природата, която разглежда всички неща като част от единствена сила на живот, и индивида, който се е развил през времето и пространството от най-първата проява на примитивен живот на земята:

- Историческа непрекъснатост
- Силна възстановителна способност
- Натрупване на културно наследство
- Мистичният механизъм на живота

Същността на човешката природа

Същността на човешката природа е онзи постоянен живот, невидим за очите, който стои зад видимата осезаема форма и образ. Вътрешната същност е невидимата част на индивида, която предизвиква проявата на всяко явление и определя неговите специфични характеристики, така че те да са неделими от него.

Тъй като вътрешните качества на човешкото същество, за разлика от материалното му съществуване, са невидими за очите, трябва да се установят основни принципи относно начина, по който хората виждат, приемат средата около себе си и начина, по който мислят.

Още древната източна философия дава три схващания като принципи за виждане на нещата по „правилен“ начин. Те са:

- принцип на различността;
- принцип на еднаквостта;
- принцип на интегриране.

Тези три принципа са най-важните условия за изясняване същността на нещата, включително хора, събития и явления.

Разглеждането на осезаемия свят от перспективата на „различност“ и „промяна“ (основни аспекти на света на явленията) се нарича „принцип на различността“. Всяко съществуване и явление – било хора или друга материя, са в буквалния смисъл на думата различни. Всички имат „различителни“ аспекти, които са причина да няма две еднакви неща. Всички неща взаимодействат едно с друго, когато се променят, и се променят, като взаимодействат едно с друго с течение на времето. Всички неща съществуват в мрежа от взаимна зависимост.

Понятието „различност“ обикновено се използва и разбира с негативно подзначение като „дискриминация“, но тя, в смисъл на осъзнаване на безкрайно променящите се характеристики на всичко в естествения свят, е начинът светът да се възприема такъв, какъвто е. Това е действителността, която не е нито добра, нито лоша. Схващането за различност свидетелства за непрекъснато променящия се външен вид, което обикновено погрешно се приема като преходност на всичко, но то дава познания за същността на всички неща. Когато се дискриминира изкуствено, това, което по природа е неутрален елемент на различност, получава негативно значение на „да дискриминираш“ или „да бъдеш дискриминиран“. Това е аналогично на приетия факт, че законите на науката са нито добри, нито лоши, но могат да бъдат погрешно прилагани в негативна посока в случай на заблуда.

„Различността“ съществува преди Аз-ът да я осъзнава. Тя съществува независимо от това, как хората я разбират или не я разбират. Невъзможността да я възприемат така, както е, както наистина съществува, е поради факта, че хората гледат през филтъра на своите егоистични предразсъдъци, предпочитания и антипатии, ценности и изгоди, пресметливост и примитивни механизми за оцеляване, наследени от предците си. Трудността да се вижда „правилно“, да се вижда обективно, е резултат от виждането на нещата през очилата на егоцентричния субективизъм, което е резултат от „падането в капана на всички различия в субективния свят“. Така се проявява „дискриминационно поведение“ – когато при преценяването на даден обект субектът не се абстрахира от собствените си качества и желаниа.

Да се осъзнава разликата между нещата, означава да се приемат различията на природата. Докато дискриминационното поведение означава да бъдем жертви на собственото си его.

„Принципът на еднаквостта“ е свързан с разбирането на неизменната величина, която според източната философия стои зад всички явления. Всички хора например имат отличителните си черти и различни умения, всеки е различна личност и има различно обкръжение. Всеки има напълно различно съществуване. Все пак, тъй като те всички са човешки същества, не съществува различие по отношение на тяхната същинска стойност, а именно, че те всички са еднакви в това, че представляват ценността на живота. Според източната мъдрост светът на явленията е възникнал от източника на всичко в Космоса, където няма диференцирани абсолютни величини, нито различия или промяна. Смисълът на еднаквостта би бил неправилно употребен, ако индивидуалните качества и умения на личността бъдат отретени. Всички неща са еднакви в тяхната същност, а различни по форма и качество. Еднаквост без „различност“ е неправилно разбрана еднаквост, а „различност“ без еднаквост е дискриминация и двата случая показват ясно неуспеха от страна на някои хора да възприемат природата такава, каквато тя реално съществува. „Принципът на еднаквостта“ учи колко важно е да се разбере, че всеки човек, който и да е той, носи в себе си същността на човешкото същество с добър потенциал, източникът на който е един и същ – чудото на живота.

„Принципът на интегриране“ е това схващане, което вижда нещата всеотстранно, включвайки принципите за „различност“ и „еднаквост“. Начинът на мислене започва да се променя, когато човек се научи да възприема по правилния начин, т.е. да постигне разбиране за еднаквост въз основа на правилното схващане на принципа за различност. Особено когато е изправен срещу предизвикателството да се опитва да разбере какво представлява човешкото същество и търси неговата същност, тези три принципа са от първостепенно значение.

Основни качества и ценности на човешкото същество

Духовната стойност (т.е. човешката същност, която е невидима и която диктува поведението ни), с която се раждат човешките същества като творения на Вселената, е вродено качество, непридобито или осигурено по изкуствен начин. Тази стойност е с напълно различно измерение от това на способностите на човека или физическите характеристики на относително ниво. Тя е естествено качество, което е еднакво за всички и не се отличава с това, че е в повече или в по-малко. Нейни характеристики са:

ДОСТОЙНСТВОТО – като носител на най-висшата ценност – живота, то съществува във всяко човешко същество.

РАВЕНСТВОТО – еднаквостта на всички човешки същества по отношение на тяхната основна човешка същност е доказана от развитието на историческата еволюция от произхода на живота от незапомнени времена – то е неприкосновено за всяко човешко същество.

СВОБОДАТА – човекът е продукт на космическата фундаментална енергия и като продукт на космическата воля е надарен със свободна воля.

Затова хората рискуват живота си, за да защитят своите достойнство, равенство и свобода.

Светците и философите са определили съдържанието на основните човешки ценности още далече в миналото. Те са ЛЮБОВ, МЪДРОСТ и СЪЗИДАНИЕ. Те всички представляват функционирането на природата. Процесът на растежа, който никога не свършва, и развитието, общо за всички живи същества, е резултат на любов и съзидание. Космическата система, която представлява мегахармония на всички явления, функционираща по определен ред и правила в стриктно разпределение на труда и съвместното действие, от микроклетки до макровселената, е самата мъдрост, космическият разум, който предизвиква човешкото знание и мисъл.

Човешката история, наред с високохуманни явления, изобилства и със събития като масово унищожаване в резултат на войни и тенденции, които пренебрегват човешкия живот, като самоубийствата и убийствата, а много социални явления дълбоко накърняват достойнството, чувството за равенство и свобода на много хора по света. Затова според ИОЦЖ хората трябва да се върнат към човечността си. Да се събудят за най-важните качества и присъщите свойства, с които всеки се ражда. Връщането към майчината утроба на природата представлява най-голямото задължение на човешкия род през XXI век.

ИОЦЖ формулира три основни принципа на взаимоотношения, актуални в съвременния живот:

- Образованието на децата включва самообразоването на родителите.
- Образованието на учениците е самообразоване за учителите.
- Всеки човек, като член на общност, е тясно свързан с нещата, които засягат политиката, икономиката и обществото, и трябва да възприема всичко това като обект за получаване на знания за собственото си образование.

Йошико Номура казва: „Един от моите любими девизи е: всяко нещо в живота е средство за самообразование. Това означава, че аз приемам всичко, дори проблемите, с които се сблъсквам в живота, като обект, от който мога да се уча да бъда по-добра личност. Естествено, аз имам избор да преценя дали проблемите ще ми причинят страдание и недоволство, или, както казах, да го приема като възможност за усъвършенстването ми като личност. Видът на избора, който човек прави в такъв момент, има голямо въздействие върху отношението му към живота и към него самия.“

През март 2012 г. фондация „Номура“ за ИОЦЖ чества 50 години от основаването си. Този период от време я нарежда между първите и със завиден опит организации, посветили дейността си на постигане на траен мир по света, за добруване и щастие на човешката раса. Те са не само сред първите, но за съжаление и сред все още малобройните организации от такъв мащаб по света и с такива цели.

От Първата световна конференция за възрастни в Монреал, Канада, организирана от ЮНЕСКО през 1960 г., през Първия международен форум по ИОЦЖ през 1977 г. в Токио с мото „Като човек с глобален поглед, като човешко същество“, до Световната конференция под мотото „Щастие и добруване: определяне на нова икономическа парадигма“ през 2012 г. – тема, обсъждана на среща на ООН на високо равнище, светът е изминал дълъг път. Свидетели сме обаче на постоянни кризи, терористични нападения, локални войни, социални парадокси, сериозни увреждания на природата и на човешкия дух. Това показва колко трудно и бавно се променя начинът на мислене на хората и ценностите, които ръководят действията им. Висшата ценност на нашето време, материалното придобиване, „вече не е и икономически смислена, защото е причината за безотговорността, неморалността и саморазрушителните действия на хората.“ (2012 г., Тинли, премиер на Бутан).

Но все пак опитът на такива образователни организации и постигнатото от тях носят надежда и оптимизъм, защото ясно показват успеха на целенасоченото образование и обучаване на хората през целия им живот в социализиране чрез осмисляне на общочовешките ценности.

Това е и основната цел на образованието като цяло според ИОЦЖ.

LIFELONG INTEGRATED EDUCATION – THE WEST VS. THE EAST MODEL

Abstract. A model of an eastern educational philosophy is described which can help with its ideas of a strategic reform in the already existing Bulgarian educational system.

The “Nomura“ basic philosophical principles of lifelong integrated education are based on the eastern view of nature and that of the human being as an integrated part of nature because of the concept and belief that the essential task of education is the restoration of humanity.

With the Principles of Lifelong Integrated Education, any individual can achieve character building in the organic cooperation of family, school and society and promote mutual education based on the principle of self-education.

Maria Tzonkova

President of the Civic Organization „Permanent Education“

157, G. Rakovski Str.

1000, Sofia, Bulgaria

E-mail: manya_t2002@yahoo.com

LIFELONG INTEGRATED EDUCATION – THE WEST VS. THE EAST MODEL

Maria Tzonkova

„Permanent Education” – Civic Organization

Abstract. A model of an eastern educational philosophy is described which can help with its ideas of a strategic reform in the already existing Bulgarian educational system.

The “Nomura” basic philosophical principles of lifelong integrated education are based on the eastern view of nature and that of the human being as an integrated part of nature because of the concept and belief that the essential task of education is the restoration of humanity.

With the Principles of Lifelong Integrated Education, any individual can achieve character building in the organic cooperation of family, school and society and promote mutual education based on the principle of self-education.

Keywords: educational reform, lifelong education, lifelong integrated education, human being, holistic education

Lifelong integrated education (LIE) is a contemporary educational theory based on the oriental view of nature and the human being. Its author, the Japanese Yoshiko Nomura (1922-2003) began to create, develop, put it into practice, and disseminate it during the second half of the 20th c. Later, on the basis of the experience gained over the years, she published it in a book issued as a textbook in two volumes, in 1996 and 2001, respectively. It has been translated into English and Arabic, and in 2010 it was also released in Bulgarian.

LIE is the main philosophy and driving force behind the work of the Nomura Center for Lifelong Integrated Education in Tokyo, established as a foundation in 1962. In the 1970s, it was authorized by the Ministry of Education, Science, Sports, Culture and Technology in Japan, and has been one of its major advisory organizations since then.

LIE is mainly applied in an informal setting through lectures and the preparation and organization of courses in civil education, seminars and other similar forms of dissemination. National conferences are held annually, and every month seminars of the leaders and representatives of the Tokyo branches take place. Over recent years, however, the interest in it has been increasing and it often spreads to institutions via

the mediation of civic and non-governmental organizations in lecture format or as informal meetings.

Gradually the foundation expanded both on national and international level – it maintains contact and partnership with organizations and institutions in over 80 countries, among which universities, institutions, and organizations such as the Organization for Economic Co-operation and Development, ratified by Kennedy in 1961, one of the most powerful political and economic organizations with 34 member-states.

The center has four branches across the world – in Germany, Palestine, India and Bulgaria, where it is represented by the civic organization “Permanent Education”.

Since 1982 the foundation has been conducting international forums on LIE every four years in Paris, under the auspices of and in the headquarters of UNESCO.

The great attractiveness of the philosophy for many people is owed to its exceptional relevance to the problems in a world pacing fast towards globalization. It sends clear, simple and logical messages to every human being irrespective of their geographic origin or social status, and that relates it more and more to real life. It not only educates but also persuades people to believe in common human values, and that makes it deeply humanistic, oriented towards the achievement of fundamental change, but also towards a more general, renaissance-like reform in mass education.

Its main goal is, through education, to make people more responsible for what they do both in their private lives, and in the public sphere, and to develop their social activity and learn to cherish peace and tolerance, which would lead them towards a happier life of dignity on a planet no longer threatened by self-destruction.

The theory has three main ideas which define it in the sphere of education for the restoration of humanity; it is directed towards the socialization of individuals by the encouragement of volunteering and by developing their sense of acting inside a community:

- educational reform;
- holistic development of the person and understanding of the common human values;
- educational principles derived from the laws of nature.

Educational Reform

For reform to begin in the institutions, “a clear and comprehensive new way of thinking, starting from the very OBJECTIVES OF EDUCATION” should be established in the contents and methodology of education (Y. Nomura).

Education in its essentials is an opportunity to “nurture human thought and personal development. Its broader role also includes a contribution to the creation of new cultures and civilizations, and the definition of new directions in certain

historical periods. The existing framework of institutional education can no longer deal with the numerous problems of fast-developing human society. It is necessary to break away from the narrow understanding of education as a process concentrated in the school and based on the traditional stress laid on the acquisition of scientific knowledge” (Y. Nomura).

An analogy can be drawn to the “construction of ten new stories on top of the foundation of a one-story building. The additional stories cannot be erected on a foundation fit for one. In the same way, new objectives cannot be achieved if the foundation of the initial objective is not analyzed and reconstructed in advance” (Y. Nomura).

LIE prepares individuals for the understanding of the true authentic objectives of education as a public phenomenon and gives them an opportunity to develop in compliance with them.

The theory defines four basic pillars of the new concept of education:

- From knowledge-based education to an education which analyses knowledge and nurtures wisdom.
- From knowledge-centered education to holistic education.
- From teaching traditional culture to creating a new culture.
- From time-bound education to lifelong integrated education.

The word “integration” in the term lifelong integrated education distinguishes it from the familiar lifelong learning or education, as well as from what we usually understand as integration and education. The focus is not on the integration through education or into the educational system of minority groups, disadvantaged children or children with disabilities, although this type of integration is also part of its philosophy. Integration here refers mainly to:

- I. Internal, individual integration inside the person of four basic components –
  - education at home;
  - school or university education;
  - social awareness and education;
  - attitude towards nature.

There is awareness of this internal integration and it is developed throughout the individual’s life. The earlier children are taught and educated in integrated education, the easier and more natural it is for them to develop a capacity for self-education and self-learning later in life, an individual skill of great importance for every human being in the world of globalization.

- II. Integration between western rationality and oriental wisdom, between the center and the periphery in governmental processes and any other type of integration, which can synthesize and yield positive results under different conditions.

The main objective of education in LIE is:

- to help in the recognition of the inherent positive potential in the human being, in its development throughout life, at the same time encouraging the attempts to recognize and suppress the negative potential, which every human being also has.

– to help in “raising” the spirit above daily needs, likes and dislikes, prejudices and complexes.

– to help in the “understanding” of individuals of their own role in their well-being, happiness and dignity, and in the common welfare, and to motivate them to work towards achieving it /volunteering/.

– to teach tolerance and peace.

Seen from that point of view, the contents of the teaching materials, in the schools rather than in the university, need extensive reconsideration, and the teacher’s role should be placed at a much higher level than the current one, where he or she only teaches factual knowledge in unnecessary quantity and detail.

Holistic Development of the Individual and Recognition of Shared Values

This is the basis of the LIE concept, which has been developed around the following main aspects:

- The man as a part of nature;
- The laws of nature and their relationship to the man;
- The place of the man in the system of nature;
- The concept of life;
- The essence of human nature (inner qualities);
- Main qualities and values of the human being.

The Man as a part of nature

The idea at the heart of LIE is the attitude towards nature, which is founded on Japanese tradition and culture. The oriental philosophy of nature and that of the West differ greatly. While the western philosophy can best be defined as “man against nature”, the oriental philosophy is best described as “man in nature” or as ‘man and nature as one.’ Man is seen as a manifestation of life in nature. This monistic concept of man inseparable from all other living beings or from inanimate matter and energy is the oriental philosophy of nature and man. This viewpoint displaces the idea of man as center. It is where the idea of “life with nature” originates. The view which places man against nature is the origin of the philosophy of “conquering nature.” One supports the principles of life with nature, and the other supports the conquest of it. This is the main difference between the oriental view of nature and that of the West. This difference is the source of many discrepancies in the way in which we see things. The two philosophies arising from these radically different viewpoints have a significant impact on the future of the world. Man as part of nature includes the concept of man against nature.

The laws of nature and their relationship to the man

As a part of nature, human beings are the subject of the impact of the laws of nature not only biologically, but also in their interaction with other people and relations to the rest of the natural world. Like everything else in nature, the man

has a form and contents – the visible and invisible aspect of the individual which defines his or her personality.

From the point of view of the form, the exterior and visible aspect of the human being, the oriental philosophy teaches that in nature the man and all other living beings, matter, and energy are interconnected.

This is the inviolable law of interdependence. According to this law, all things are connected simultaneously and sequentially. For example, simultaneous interdependence is: life – air – water, etc.

Sequential interdependence is: seed-root-stem-leaves-blossom-fruit; father and mother – child, etc.

With regard to the invisible aspect of the nature of human beings, it is manifested in all their actions dictated by their way of thinking and perception of the world around them. This is how causal relations form, which, in accordance with the law of interdependence, spread in space, i.e. in the natural world surrounding man and since man is part of nature, the result of these actions sooner or later affects people and everything else.

The place of the human being in nature

LIE provides a very clear picture of the place of man in the natural world by outlining it in a diagram. The law of interdependence is projected upon the human relations in time and space, and defines the place of the individual in the world of nature and in time. The tools provided by the philosophy make self-identification for every human being very clear and logical.

The sequential interdependence determines man's place in time. Life is transmitted and taken forward. Every human being has parents, who have their parents, each of whom also has parents, etc. back in time to infinity. The individual life is part of an endless chain of parents, children and their children, a chain of generations, repeating the process from beginning to end, /i.e. birth and death in every individual life/ without disrupting its continuity. Achieving awareness of this fact gives one an opportunity to realize the true value of life. Every human being is a carrier of this value, transmits it in time and is responsible for it. Therefore, it has to be appreciated and respected in every human being. The diagram represents sequential interdependence in time by a vertical axis.

Simultaneous interdependence, on the other hand, is represented in the diagram by a horizontal axis. It shows man's place in space. Every human being was born at a particular time somewhere in the world – Europe, Asia, Africa, America, etc., under certain conditions, characterizing their place of birth. It leaves its imprint on the individual forever. He or she is simultaneously and continuously dependent on other people and all other creations of nature. The mind, body and the environment represent an interdependent and indelible whole. This is the law of inseparability of subject and object.

The point of intersection of the vertical axis (time) and the horizontal axis (space) represents every individual. Every human being can achieve self-awareness and recognize his or her own identity using this philosophical but easily accessible method.

The concept of life

LIE defines four characteristics of life from the perspective of the oriental view of nature, which sees all things as a part of the sole power of life, including the individual who has been developing in time and space after the first appearance of primitive life on Earth.

Historical continuity

Strong capacity for regeneration

Accumulated cultural heritage

Mystical mechanism of life.

The real nature of the human being

The essence of the human nature is that permanent invisible life which stands behind the visible tangible form and image. The intrinsic nature is the invisible aspect of the individual, which causes every phenomenon and determines its specific characteristics, so that they are no longer separable from the phenomenon itself.

Since the inner qualities of the human beings, unlike their material existence, are not visible to the eye, main principles should be established with regard to the way people see and perceive the environment around them, and their way of thinking.

Ancient oriental philosophy defines three concepts as principles of seeing things in the “right” way. They are as follows:

Principle of difference and otherness;

Principle of equality;

Principle of integration.

These three principles are the most important conditions for clarifying the nature of things, including people, events and phenomena.

The observation of the tangible world from the point of view of “difference and otherness” and “change” (main aspects of the world of phenomena) is called “the principle of difference and otherness”. Every being and phenomenon, whether animate or inanimate, is literally different. All things have aspects that distinguish them, which explains their uniqueness. They interact by changing and change by interacting in the course of time. All things exist in a network of mutual dependence.

The concept of “difference and otherness” is usually used and understood negatively as implying “discrimination”, but in terms of acknowledging the infinitely varied characteristics of everything in the natural world, this is the way of perceiving the world as it is. This is reality, which is neither good, nor bad.

The notion of difference is the evidence of constantly changing appearance which is wrongly considered as the transient nature of all things but in fact reveals their essence. When there is artificial discrimination that which is by nature a neutral element of difference receives negative connotation of “to discriminate” or “to be discriminated against.” This is analogous to the fact that the laws of science are neither good, nor bad, but can be applied negatively if abused.

Difference exists in the real sense of the word before the “Ego”, the “I” becomes aware of it. It exists independently of the way people perceive it or are able to understand it. The impossibility to accept it for what it is due to the fact that people see through the prism of their egotistic prejudice, likes and dislikes, values and needs, possible gains and primitive survival mechanisms inherited from their ancestors. The difficulty to see in the right way, to observe objectively, is the result of seeing things through the glasses of egocentric subjectivism stemming from “falling into the trap of all difference in the phenomenal world.” This is how a “discriminatory behavior” arises – whenever, upon judging a given object, the subject attributes to it their own qualities and desires.

The ability to discriminate among things is equal to the ability to accept difference in nature. Discriminatory attitude, in contrast, means to fall victim to one’s own ego.

The principle of equality is related to the understanding of the invariable aspect, which, according to oriental philosophy, is at the core of all phenomena. Human beings, for example, have their specific features and different skills, everyone being a distinct person in different surroundings. They all exist separately and in different ways. Still, since they are all humans, they are equal in terms of their essential value, namely that they represent the dignity of life. According to oriental wisdom, the world of phenomena originated from the cosmic void, where the undifferentiated absolute exists, without discrimination and change. The principle of equality would be wrongly applied if the individual qualities and skills were denied. All things are equal in their essence but different in form and quality. Equality without “difference” is misunderstood equality, and “difference” without equality is discrimination; both situations clearly demonstrate some people’s failure to accept nature for what it really is. The principle of equality teaches the importance of understanding that everyone, whoever they are, carries the positive essence of the human being, whose source is one and the same – the miracle of life.

The “principle of integration” treats things comprehensively by incorporating the principle of difference and otherness and the one of equality. One’s attitude begins to change when one learns to see things in the right way, i.e. by achieving an understanding of equality based on the deep awareness of the principle of

difference and otherness. These three principles are of primary importance, especially when one is faced with the challenge of discovering and grasping the essential nature of the human being.

Main qualities and values of the human being

The inner value which each human being carries from birth as a creation of the universe is an inborn quality, not acquired or obtained in an artificial manner. This value has a completely different dimension from that of man's abilities or physical characteristics on the relative level. This is a natural quality which is equal for all of us and is not defined by more or less in terms of quantity. Its characteristics are:

DIGNITY – as a carrier of the most precious value, life, it exists in every human being.

EQUALITY – the equality of all human beings with regard to their essential value has been proven by the course of the historical evolution since the origin of life in times immemorial – it is inviolable for every human being.

FREEDOM – man is the product of the fundamental cosmic energy and as such is endowed with free will, part of the cosmic will.

That is why people risk their life in order to protect their dignity, equality and freedom.

Saints and philosophers defined the contents of the main human values still back in time. These values are LOVE, WISDOM and CREATION. They all represent the workings of nature. The processes of never-ending growth and evolution, shared by all living organisms, are the result of love and creation. The cosmic system which represents a mega harmony of all phenomena, functioning according to a specific order and rules in strict distribution of labour and cooperation, from the cells in the micro universe is wisdom itself, the cosmic reason which defies human knowledge and reasoning.

Human history abounds with, along with highly humane phenomena, cases of mass annihilation as the result of wars and trends which disregard human life, for example suicides and murders, and many other social phenomena that seriously infringe upon the dignity, sense of equality and freedom of many people around the world. Therefore, according to LIE, people should restore their humanity. The most important qualities and inherent features one is born with should be revived. The return to the womb of nature is the greatest duty of humankind in the 21st century.

LIE has formulated three major principles of human relations that apply to life today:

- The education of the children includes the self-education of the parents;
- The education of students is the self-education of the teachers;
- Every human being, as member of a community, is narrowly linked to the politics, economy, and society, and has to accept all that as a source of knowledge about their own education.

Yoshiko Nomura says: “One of my favourite mottos is: everything in life is for self-education. That means that I accept everything, even the problems I encounter in life as material from which I can learn to be a better person. Naturally, I can choose to suffer and feel dissatisfied because of my problems or, as I have already said, to accept it as an opportunity for my improvement as a person. The choice one makes at such a moment has a great impact on one’s attitude to life and to oneself.

In March 2012, the Nomura Center for LIE celebrated its 50th anniversary. This long period of time places it alongside the first organisations with significant experience, which have devoted their activities to the achievement of lasting peace all over the world, the well-being and happiness of the human race. They are not only among the pioneers, but unfortunately among the very few organisations in the world of this size and driven by such goals.

Between the first Adult Education World Conference in Montreal, Canada, organised by UNESCO in 1960, via the First International Forum on LIE in 1977, held in Tokyo under the motto: “As a Global-minded Person, as a Human Being” to the International Conference in 2012 under to motto: “Happiness and Well-being: Defining a New Economic Paradigm”, a topic discussed at a UN summit, the world has gone a long way. We have nevertheless witnessed recurrent crises, terrorist attacks, local wars, social paradoxes, serious harm caused to nature and the human spirit. This proves how difficult and slow the process is of changing the way people think and the values that govern their actions. The highest value of our times, the acquisition of material wealth“ no longer makes economic sense because it causes the irresponsibility, immorality, and self-destructive actions of people”. (2012, Tinely, Prime Minister of Butan).

However, the experience of such educational institutions and their achievements bring hope and optimism, because it clearly demonstrates the success of targeted education and teaching of people throughout their lives about socialisation through a deeper awareness of shared human values. This is also the main goal of education as a whole, according to LIE.

ИНТЕГРИРАНОТО ОБРАЗОВАНИЕ – МОДЕЛ „ИЗТОК-ЗАПАД”

Резюме. В материала се представя модел на източна образователна философия, която може да послужи с идеите си за стратегическа реформа в съществуващата българска образователна система.

Основните философски принципи „Номура“ за интегрирано образование през целия живот са извлечени от източното схващане за природата и

човека като интегрална част от нея, заради схващането и убеждението, че основната задача (цел) на образованието е развитието на човешката личност и утвърждаването на общочовешките ценности (възстановяване на човечността).

С принципите на интегрираното образование през целия живот всеки индивид може да постигне изграждане на характера си в органична връзка със семейството, училището и да даде възможност за взаимно образование на базата на принципа на самообразованието.

Maria Tzonkova

✉ President of the Civic Organization „Permanent Education“
157, G. Rakovski Str.
1000, Sofia, Bulgaria
E-mail: manya_t2002@yahoo.com